

BÖLÜM 14

I-ARTUKLU FAHREDDİN KARAASLAN DÖNEMİ

Bu bölüm, Mardin Artuklu Hükümdarı Muzaffer Ebulfeth Fahreddin Karaaslan'ın M.S. 1260-1292 yılları arasındaki hükümrانlık dönemini, Moğol istilasından sonrasi siyasi gelişmelerini, veziri Muhammed'in önemini ve Mardin'e kazandırdığı önemli mimari eserleri, özellikle de Muzafferiye Medresesi'nin tarihi süreç içindeki dönüşümünü ele almaktadır.

1-M.S. 1260-1292: Artuklu Muzaffer Ebulfeth Fahreddin Karaaslan Döneminde Mardin

Said Necmeddin Gazi'nin 1260 yılında ölümünden sonra Bilecik'te vali olan oğlu **Melik Muzaffer**, bilinen ismiyle "**Karaaslan**", babasının ölümünü duyduktan üç gün sonra matem adedini yerine getirdi. Mardin'i ablukaya alan **Hülagu Han**'a büyük hediyeler sunarak onun teveccühünü kazandı. Bu hareketinden etkilenen Hülagu Han, Mardin'i Melik Muzaffer Karaaslan yönetimine bıraktıktan sonra babasının tahtına oturdu.¹

Muzaffer Ebulfeth Fahreddin Karaaslan adına bastırdığı paralarda "El Melik Muzaffer Karaaslan" yazısı yer alıyordu. Bazı sikkelerinde Hülagu Han ile müşterek ibareler bulunmaktadır.² Babasının veziri İsmail Amidi'nin kendisiyle birlikte büyüyen çocukluk arkadaşı **Muhammed**, erdemli, tedbirli ve akıllı bir kişiydi. Sultan Ahmet bin Hülagu Han'ın Müslüman olmasına katkısı olmuştur.³

Muzaffer Ebulfeth Fahreddin Karaaslan'ın Veziri Muhammed, H.681 (M.1282) senesinde, İslam birliğini sağlamak amacıyla Mısır Sultanı Melik el-Mansur Seyfüddin Kalavun tarafına elçi olarak gönderilmiştir. H.682 (M.1282) senesinde Sultan Ahmed'in şehit olmasından sonra, vezir Muhammed Mısır'dan bir daha geri dönmemiştir.⁴

Fahreddin Karaaslan, Mardin'de bir taşı beyaz, bir taşı siyah olarak, Hanefi ve Şafilere özel inşa ettirdiği camileri vardır. Bunun dışında **Muzafferiye Medresesi**'ni yaptıırp, tarikat bağluları için de bir zaviye bina ettirmiştir.

Bazı kurra vakfiyeleri de bulunmaktadır. Fahreddin Karaaslan, 1291 (H.691) senesinde otuz üç senelik saltanattan sonra vefat etti ve Mardin’de yaptırdığı Muzafferiye Medresesi’nin bahçesine defnedildi.

2-Muzafferiye Medresesi’nin Mimari ve Fonksiyonel Değişimi

Muzafferiye Medresesi öyle bir medreseydi ki, “pek yücelere delalet eden yüksek (dik) bir vilayete ancak gönüllere ferahlık verecek. İnsanların gezinirken birbirlerine rast gelip, kavuşabilecekleri bir gezinti yeri olarak şöhret bulmuştur.”⁵ Medrese, siyah beyaz taşlardan yapılmıştır. Döneminde kale eteğinde önemli bir yapı iken bugün herhangi bir buluntu kalıntısı bulunmamaktadır. Mardinli ünlü tarihçi Ferdi Katip, *Mardin Artuklular Tarihi* adlı eserinde bu medresenin mimari açıdan dünyada eşsiz olduğunu anlatır. Gerek cami, gerekse medrese yıkılmış ve bunların enkazı üzerine Osmanlılar döneminde 1899 yılında bir okul yaptırılmıştır.

Mardin’de Muzafferiye Medresesi vakfı olan medrese arsasına bir cami-i şerif ve bir de mekteb-i Rüşdiye inşaatına padişahi özel izin verilmesine dair Diyarbakır Vilayeti’ne evkaf muhasebeciliği vekâletinden tahrirat (yazı) tastir (yazı hazırlama) için Mekteb-i Kalemî’ne ilmühaber (bilgi yazısı) verilmiştir. Mardin’deki bu medrese, sırasıyla **Rüştiye mektebi, Lise, Kız Öğretmen Okulu, Ticaret Lisesi, Kız Meslek Lisesi** olarak kullanılmıştır.⁶

Bu binanın giriş kapısı ve bir kısım taşları, **Altınboğa Medresesi’ne** aittir. Bölümle ilgili daha detaylı bilgiye www.talatsimdi.com yayınlar bölümünde Vakıf Şehir Artuklu Mardin kitabına ücretsiz ulaşabilirsiniz.¹⁰

¹⁰ Bölümde kullanılan kaynaklar : [1] Efendi, Abdulgani (Abdulgani Fahiri Bulduk). **Mardin Tarihi**. Nisan 1999, s. 70. [2] Ferdi, Katip. **Mardin Artuklu Melikleri Tarihi**. Hazırlayan: Y. Metin Yardımcı – Editör: İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti., 2006, s. 22. [3] Ferdi, Katip. **Mardin Artuklu Melikleri Tarihi**. Hazırlayan: Y. Metin Yardımcı – Editör: İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti., 2006, s. 22. [4] Ferdi, Katip. **Mardin Artuklu Melikleri Tarihi**. Hazırlayan: Y. Metin Yardımcı – Editör: İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti., 2006, s. 23. [5] Ferdi, Katip. **Mardin Artuklu Melikleri Tarihi**. Hazırlayan: Y. Metin Yardımcı – Editör: İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti., 2006, s. 25. [6] Göynüç, Nejat. **XIV. Bölüm**